

**Lieta C-797/21**

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas  
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

**Iesniegšanas datums:**

2021. gada 15. decembris

**Iesniedzējtiesa:**

*Sofiyski rayonen sad* (Bulgārija)

**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2021. gada 15. decembris

**Pieteicējs:**

Y. YA.

**Atbildētāja:**

K. P.

---

**Pamatlietas priekšmets**

Tiesvedība tika uzsākta pēc Y. YA. pieteikuma izdot rīkojumu par aizsardzību pret vardarbību. Pašlaik tiesvedība turpinās tikai par tiesāšanās izdevumiem, saistībā ar ko arī tiek iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu.

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats**

Saskaņā ar LESD 267. pantu iesniedzējtiesa uzdod Eiropas Savienības Tiesai divu grupu interpretācijas jautājumus. Pirmā grupa attiecas uz tiesu iestāžu neatkarību un it īpaši uz to, vai Bulgārijas tiesībās paredzētie noteikumi par tiesnešu ilgtermiņa norīkošanu ir saderīgi ar LES 19. panta 1. punkta otrās daļas prasību garantēt tiesu neatkarību Eiropas Savienības dalībvalstīs. Otrā jautājumu grupa attiecas uz to, kādas sekas var radīt tāda tiesas sastāva pieņemti akti, kas, iespējams, nav atbilstīgi neatkarīgas tiesas standartiem, ja šajos aktos ir ietverti norādījumi zemākas instances valsts tiesai.

## Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka pilsoņiem netiek nodrošināti tiesību aizsardzības līdzekļi, kas nepieciešami efektīvai tiesiskajai aizsardzībai saistībā ar tiesu neatkarības pārkāpumu, ja Eiropas Savienības dalībvalstī ar tiesu varas pārvaldes institūcijas, kas ir neatkarīga no citām valsts iestādēm, lēmumu ar tiesnešu piekrišanu ir atļauts viņus norīkot darbā augstākas instances tiesā uz nenoteiktu laiku, ja lēmumam par norīkojuma izbeigšanu ir paredzēti nosacījumi un tā pārsūdzēšana, kurai uzsāktas tiesvedības gadījumā tomēr nav apturoša spēka, un saskaņā ar kādiem kritērijiem konkrēti būtu jāpārbauda, vai ir pieļaujams norīkojums uz nenoteiktu laiku?
- 2) Vai atbilde uz pirmo jautājumu būtu citāda, ja likumā ir paredzēti objektīvi nosacījumi lēmumam par norīkojuma izbeigšanu un tos var pārbaudīt tiesā, bet šādi tiesā pārbaudāmi nosacījumi nav paredzēti norīkoto tiesnešu atlasei?
- 3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir tāda, ka tiesnešu norīkošana ir pieļaujama tādos apstākļos, kad tiek ievēroti objektīvi noteikumi, vai, pārbaudot, kādā mērā valsts noteikumi ir pretrunā LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētajai pietiekamu tiesību aizsardzības līdzekļu prasībai, ir jāņem vērā ne tikai likumā noteiktie kritēriji, bet arī tas, kā tos piemēro kompetentās administratīvās un tiesu iestādes?
- 4) Vai Komisijas Lēmums 2006/929/EK ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilde uz iepriekš minētajiem trim jautājumiem mainītos, ja tiktu konstatēts, ka valstī praktizētā norīkošana bija balstīta uz tiesisko regulējumu, kas ir līdzīgs spēkā esošajam regulējumam, un tas būtu iemesls iebildumiem saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu, kas ieviests ar minēto lēmumu?
- 5) Ja tiek konstatēts, ka valsts noteikumi par tiesnešu norīkošanu var būt pretrunā pienākumam nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas nepieciešami efektīvai tiesiskajai aizsardzībai saskaņā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, vai šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj saistošus norādījumus valsts tiesai, ko sniegusi augstākas instances tiesa, kuras sastāvā bija arī norīkots tiesnesis, un ar kādiem nosacījumiem tas tā ir? It īpaši, vai ir noticis procesuāls pārkāpums, ja norādījumi neattiecas uz lietu pēc būtības, bet tajos tiek prasīts veikt konkrētas procesuālās darbības?

## Savienības tiesību normas un judikatūra

LES 19. panta 1. punkta otrā daļa

Spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16 (EU:C:2018:117, 32.-37. punkts)

Spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Łowicz un Prokurator Generalny*, [apvienotās lietas] C-558/18 un C-563/18 (EU:C:2020:234, 34., 35. un 46.-48. punkts)

Spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *W.Ż.* (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – iecelšana), C-487/19 (EU:C:2021:798, 94. punkts)

Spriedums, 2017. gada 23. novembris, *CHEZ Elektro Bulgaria un FrontEx International*, [apvienotās lietas] C-427/16 un C-428/16 (EU:C:2017:890)

Spriedums, 2021. gada 16. novembris, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim*, [apvienotās lietas] no C-748/19 līdz C-754/19 (EU:C:2021:931, 78.-86. punkts)

Spriedums, 2021. gada 18. maijs, *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"*, [apvienotās lietas] C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19 (EU:C:2021:393)

Spriedums, 2010. gada 5. oktobris, *Elchinov*, C-173/09 (EU:C:2010:581)

### **Valsts tiesību normas**

*Konstitutsia na Republika Balgaria* [Bulgārijas Republikas konstitūcija] – preambula, 8., 117., 129., 130., 130.a, 133. pants

*Zakon za sadebnata vlast* (Likums par tiesu varu, turpmāk tekstā – “ZSV”) – 2., 5., 16., 30., 36., 87., 107., 160., 165., 176., 178., 188., 189., 191.a, 192. un 193. pants, 227. panta 1. un 2. punkts

*Zakon za zashtita ot domashnoto nasilie* [Likums par aizsardzību pret vardarbību ģimenē]

*Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilprocesa kodekss, turpmāk tekstā – “GPK”) – 20., 21., 22., 78., 81., 248., 252., 258., 274., 278. pants

*Pravilnik za administratsiata v sadilishtata* [Noteikumi par tiesu administrāciju] – 80. pants

### **Īss faktu un tiesvedības izklāsts**

#### **Fakti**

- 1 Tiesvedība tika uzsākta 2020. gada 28. februārī, pamatojoties uz Y. YA. pieteikumu izdot rīkojumu par aizsardzību pret vardarbību, kurā viņš apgalvo, ka viņš un viņa nepilngadīgā meita ir cietuši no atbildētājas K. P. vardarbības. Tiesvedībā tiesas sēdes datums tika noteikts uz 2020. gada 3. jūliju.

- 2 2020. gada 15. maijā pieteicējs vērsās otrajā tiesu instancē (*Sofiyski gradski sad* [Sofijas pilsētas tiesa]) ar lūgumu paātrināt tiesvedību, nosakot iesniedzējtiesai procesuālo darbību veikšanas termiņu (tā dēvētais “pieteikums par termiņa noteikšanu kavējuma gadījumā”). Ar *Sofiyski gradski sad* (turpmāk tekstā – “SGS”) 2020. gada 2. jūlija lēmumu šis lūgums tika noraidīts.
- 3 Ar tā paša datuma pieteikumu, kas iesniegts nevis SGS, kur tobrīd atradās lietas materiāli, bet gan pirmās instances *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, turpmāk tekstā – “SRS”), pieteicējs atsauca savu aizsardzības pieteikumu un paziņoja, ka ir pārkāptas viņa pamattiesības.
- 4 Nākamajā dienā (2020. gada 3. jūlijs) lietas materiāli vēl aizvien fiziski neatradās SRS ēkā, kā rezultātā plānotā tiesas sēde nenotika. Tajā pašā dienā atbildētāja iesniedza tiesā pieteikumu, kurā papildus daudziem iebildumiem pret pieteicēja rīcību viņa lūdza arī piespriest atlīdzināt viņai tiesāšanās izdevumus.
- 5 Ar SRS 2020. gada 14. jūlija lēmumu tiesvedība (aizsardzības pieteikuma atsaukšanas 2020. gada 2. jūlijā dēļ) tika izbeigta. Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka tiesāšanās izdevumi nav jāatlīdzina, jo tās rīcībā nebija informācijas par atbildētājas veiktajām darbībām. Tas, ka netika ņemts vērā atbildētājas 2020. gada 3. jūlija pieteikums, ir saistīts ar tiesneša vai tiesas administrācijas neizdarību.
- 6 2020. gada 7. augustā atbildētāja iesniedza sūdzību, kurā lūdza atlīdzināt tiesāšanās izdevumus pēc tiesvedības izbeigšanas. Lēmums izbeigt tiesvedību netika apstrīdēts un kļuva galīgs 2020. gada 7. augustā.
- 7 Atbildētājas sūdzība tika pārsūtīta apelācijas instances tiesai (SGS). Tiesas sastāvu, kas izskatīja šo apelācijas sūdzību, veidoja divi tiesneši, kurus bija iecēlusi SGS, kā arī viens tiesnesis, kurš 2017. gada 6. februārī (ar *Apelativen sad Sofia* [Sofijas Apelācijas tiesas], turpmāk tekstā – “SAS”, priekšsēdētāja rīkojumu uz 12 mēnešiem) tika norīkots darbā no SRS uz SGS, (kura norīkojuma termiņš līdz attiecīgajam datumam vēl nebija beidzies), turklāt norādītais norīkojuma iemesls bija “vakantu tiesnešu amata vietu esamība, tiesnešu norīkošana darbā no SGS uz SAS un *Varhoven kasatsionen sad* [Augstākās kasācijas tiesas], turpmāk tekstā – “VKS”, tiesnešu ilgs bērns kopšanas atvaļinājums”. Ar SGS 2021. gada 28. janvāra rīkojumu lēmumu tiesvedība par atbildētājas 2020. gada 7. augusta sūdzību tika izbeigta, turklāt SGS konstatēja, ka jurisdikcija ir iesniedzējtiesai, un norādīja tai pašai izlemt jautājumu par tiesāšanās izdevumiem atbilstoši GPK 248. pantam.
- 8 Pieteicējs iesniedza sūdzību par 2021. gada 28. janvāra lēmumu, kuru SAS noraidīja (to trīs tiesnešu sastāvā, kuri jau bija pieņēmuši nolēmumus šajā lietā un no kuriem viens bija norīkots tiesnesis). Tādējādi arī SGS norādījumi iesniedzējtiesai lemt par atbildētājas pieteikumu par tiesāšanās izdevumiem kļuva galīgi.
- 9 Jāatzīmē, ka lietā nav pierādījumu, ka tiesneši ar uzraudzības funkcijām, kuri ietilpa tiesas sastāvā, būtu bijuši pakļauti interešu konfliktam, un tas arī netiek

apšaubīts. Šaubu iemesls ir vienīgi tāda tiesību institūta kā norīkojums objektīvi pastāvošie noteikumi, kuri varētu radīt šaubas par norīkota tiesneša objektivitāti.

### ***Fakti par norīkošanas sistēmu Bulgārijā***

- 10 Bulgārijas tiesībās vienmēr ir bijis ļauts tiesnesi, kurš iecelts konkrētā tiesu iestādē, norīkot viņa dienesta laikā uz citu tās pašas vai augstākas instances tiesu, ievērojot konkrētus nosacījumus. Ilgus gadus šīs pilnvaras tika uzskatītas par ārkārtas pilnvarām, un uz tām attiecās zināmi nosacījumi. Ar laiku un tāpēc, ka tiesu varas personāla struktūrai (*Vissh sadeben savet* [Augstākā tiesu varas padome], turpmāk tekstā – “VSS”) nav iespējas (un, iespējams, gribas) organizēt regulārus konkursus tiesnešu paaugstināšanai amatā, rodas arvien vairāk vakantu tiesnešu amata vietu augstākas instances tiesās. Šo tiesu darba slodze pieaug, un tas prasa meklēt alternatīvas karjeras iespējas.
- 11 Viens no šādiem alternatīviem veidiem ir tiesnešu norīkošana, kas kļuvusi par plaši izplatītu praksi, jo tā tiek veikta nevis saskaņā ar centralizēta konkursa procedūru, bet vienīgi ar tiesas priekšsēdētāja lēmumu, kas nav jāsaskaņo ar citām tiesu iestādēm. Piemēram, rīkojumu par tiesneša norīkošanu darbā no SRS un SGS vienpersoniski izdod SAS priekšsēdētājs (ZSV (*Zakon za sadebnata vlast*, Likums par tiesu varu) 87. pants), bet par tiesneša norīkošanu darbā no SGS uz SAS tāpat lemj SAS priekšsēdētājs (ZSV 107. pants).
- 12 Pēdējo sešu gadu laikā noteikumi par tiesnešu norīkošanu ir vairākkārt grozīti. Reaģējot uz Eiropas Komisijas iebildumiem, kas iesniegti saskaņā ar sadarbības un pārbaudes mehānismu, kas izveidots ar Lēmumu 2006/929, 2016. gadā tika mēģināts ierobežot šo praksi ar ZSV (*Zakon za sadebnata vlast*) grozījumiem, nosakot maksimālo norīkojuma ilgumu uz vienu gadu un aizliedzot atkārtotu norīkošanu darbā uz vienu un to pašu tiesu iestādi (skat. ZSV 227. panta 1. punktu). Tomēr šis grozījums zināmā mērā ir zaudējis savu nozīmi līdz ar ZSV jaunā 227. panta 2. punkta ieviešanu (spēkā kopš 2017. gada 14. novembra), kas ar tiesneša piekrišanu ļauj viņu norīkot darbā bez termiņa ierobežojuma, ja iestādē, uz kuru viņš ir norīkots, ir vakanta tiesneša amata vieta. Tādējādi praksē lēmumu par norīkošanu uz nenoteiktu laiku vienpersoniski pieņem tiesu priekšsēdētāji, kuri to atļauj, ja norīkotais tiesnesis tam piekrīt. Pieredze rāda, ka norīkojuma ilgums atsevišķos gadījumos ir līdz deviņiem gadiem.
- 13 Turklāt *Varhoven administrativen sad* [Augstākā administratīvā tiesa] (turpmāk tekstā – “VAS”) ar 2020. gada 14. augusta lēmumu administratīvajā lietā Nr. 2374/2020 atteicās vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar jautājumu par to, vai tiesnešu norīkošana ar tiesas priekšsēdētāja vienpersonisku lēmumu ir tiesnešu neatkarības garantijas pārkāpums.
- 14 Līdz 2018. gadam norīkojuma izbeigšana notika ar tiesas priekšsēdētāja, kurš to bija atļāvis, vienpersonisku lēmumu. Ar tā paša gada grozījumiem ZSV 30. panta 5. punktā tika ieviests jauns 18) apakšpunkts, kurā *Sadiyska kolegia na VSS* [VSS Tiesnešu kolēģija] tika pilnvarota izbeigt tiesneša norīkojumu, ja “rodas šajā

likumā noteiktā procesa pārkāpumi vai ja tās tiesu iestādes darbam, no kuras tiesnesis tika norīkots, ir nepieciešams personāls”.

- 15 Likumā nav definēts, ko nozīmē “nepieciešamais personāls”. Tomēr VAS ir sniegusi ZSV 30. panta 5. punkta 18) apakšpunkta interpretāciju. Ar 2020. gada 25. jūnija spriedumu Nr. 8223 administratīvajā lietā Nr. 13214/2018 tā nosprieda, ka vienīgais faktors, kas jāņem vērā, pārbaudot “nepieciešamo personālu”, ir tās tiesas, no kuras tiesnesis tika norīkots, noslodze, mainoties šajā tiesā saņemto lietu skaitam. Turklāt VAS uzskatīja, ka norīkotā tiesneša uzklausišana VSS Tiesnešu kolēģijā nav obligāts nosacījums viņa norīkojuma izbeigšanai, jo norīkojuma izbeigšanu pieprasa tās tiesas priekšsēdētājs, no kuras tiesnesis tika norīkots.
- 16 Attiecībā uz VSS Tiesnešu kolēģijas praksi, īstenojot pilnvaras izbeigt norīkošanu, iesniedzējtiesa detalizēti izskatīja VSS Tiesnešu kolēģijas 2020. gada 23. jūnija sēdes protokolu, no kura izriet, ka vienā konkrētā gadījumā tika mainīta ierastā noteiktu tiesnešu iecelšanas procedūra, lai izbeigtu cita tiesneša norīkojumu. Iesniedzējtiesas skatījumā protokolā izklāstītā pretrunīgā argumentācija rada šaubas, vai tiesu varas personāla struktūrvienība savus lēmumus pieņem pārredzami un vai to pamatā nav motīvi apmierināt vienu tiesnešu intereses uz citu tiesnešu rēķina. Iesniedzējtiesa šo secinājumu pamato arī ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 19. oktobra spriedumu lietā Mirosława Todorova pret Bulgāriju, no kura (kaut arī par citiem jautājumiem) izriet VSS Tiesnešu kolēģijas nevēlēšanās skaidrot nevienlīdzīgas attieksmes pret personām iemeslus.
- 17 Kopumā par norīkota tiesneša situāciju saskaņā ar pašlaik spēkā esošajām Bulgārijas tiesībām var apgalvot, ka darba vietas maiņa norīkojuma vispārīgā gadījumā saskaņā ar ZSV 227. panta 1. punktu notiek vienreiz un ne ilgāk kā uz vienu gadu. Laikposms ir diezgan īss un tiesnesis apzinās atgriešanos savā iepriekšējā amatā, tādējādi šķiet, ka norīkošana atbilst Tiesas judikatūrā (skat. tālāk 31. punktu) noteiktajiem nosacījumiem.
- 18 Citāda situācija ir norīkojuma gadījumā saskaņā ar 2017. gadā ieviesto ZSV 227. panta 2. punkta noteikumu. Saskaņā ar šo tiesību normu vienīgi vakantas amata vietas esamība tiesā, uz kuru tiesnesis tiek norīkots, ir priekšnoteikums norīkošanai uz nenoteiktu laiku (kā nekā šāds tiesnesis piekrīt norīkošanai uz nenoteiktu laiku). Bieži vien šie norīkojumi ilgst vairākus gadus, atsevišķos gadījumos pat līdz 10 gadiem. Šajā laikā tiesnesis nodibina sociālās un sadzīves attiecības ar savu jauno darba vietu un maina savas funkcijas atbilstoši jaunajiem amata pienākumiem. Neraugoties uz šīm izmaiņām, nav garantijas, ka norīkojumu jebkurā brīdī nevar atcelt, pat tās tiesas priekšsēdētājs, kurš to ir atļāvis. Attiecīgo lēmumu var pārskatīt tiesā, taču tiesvedības laikā tas tiek izpildīts, un tiesnesim ir jāgaida tiesvedības iznākums, esot amatā un iestādē, no kuras viņš tika norīkots (skat. ZSV 36. pantu). Tas padara tiesneša darbu atkarīgu no VSS Tiesnešu kolēģijas un viņu norīkojušā tiesas priekšsēdētāja lēmumiem, kas varētu būt pamats izdarīt spiedienu saistībā ar konkrētiem nolēmumiem. Piemēram, norīkojuma tiesību institūtu iesniedzējtiesas skatījumā var izmantot, lai izdarītu



spiedienu uz atsevišķiem tiesnešiem, tādējādi padarot iespējamu patvaļu tiesu sistēmā.

### **Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti**

- 19 Pieteicējs apgalvo, ka viņam nav jāatlīdzina tiesāšanās izdevumi atbildētājam, jo viņam bija iemesls uzsākt tiesvedību, taču viņš atteicās to turpināt tikai tāpēc, ka tiesas pārkāpa viņa procesuālās tiesības. Atbildētājam esot tiesības nolīgt dārgus advokātus, bet viņu izmaksas neesot jāsedz pieteicējam. Turklāt pieteicējs dažādās tiesu instancēs apgalvo, ka ir pārkāptas viņa tiesības uz taisnīgu tiesu un ka vēlreiz nav jāpārskata SRS viedoklis, ka nav pamata atlīdzināt atbildētājam tiesāšanās izdevumus.
- 20 Atbildētāja apgalvo, ka viņa ir laikus iesniegusi pieteikumu atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, un prasa atlīdzināt viņas samaksātos advokātu izdevumus (425 levu [BGN] apmērā).

### **Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts**

#### ***Lietas priekšmets un saikne starp šo priekšmetu un ES tiesībām***

- 21 Kā paskaidrots iepriekš, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas brīdī tiesvedība vēl nebija pabeigta tikai par tiesāšanās izdevumiem.
- 22 Vispirms iesniedzējtiesa norāda, ka, pamatojoties uz pieteicēja paustajām šaubām, ka viņš ir cietis no neobjektīviem tiesnešiem, atbildes nesniegšana uz šo iebildumu varētu būt [Eiropas] Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta prasību pārkāpums, kas var radīt arī finansiālas sekas valstij. Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir jāizmanto visi pieļaujamie tiesiskās aizsardzības līdzekļi, tostarp Savienības tiesībās paredzētie, lai novērstu jebkādas šaubas par lietu izskatošo tiesnešu objektivitāti.
- 23 Turklāt, lai pamatotu saikni starp lietas priekšmetu un Savienības tiesībām, iesniedzējtiesa interpretē Tiesas judikatūru par LES 19. panta 1. punkta otro daļu šādi:
- 24 Tiesas skatījumā jebkura tiesa, kas attiecīgajā gadījumā varētu piemērot Savienības tiesības, var aizstāvēt savu neatkarību pret ārējiem faktoriem, kas var ietekmēt tās neatkarību, pat ja pamatlietas priekšmets tieši neietilpst Eiropas Savienības kompetences jomā (spriedums, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 32.-37. punkts). Citiem vārdiem sakot, jau pats LES 19. panta 1. punkta otrās daļas noteikums paredz neatkarību jebkurai valsts tiesai, kurai ir piešķirta abstrakta jurisdikcija lietās, kad saskaņā ar LESD 267. pantu ir iespējams iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pēc būtības par Savienības tiesību, nevis tikai valsts konstitucionālo tiesību jautājumu (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto*

*Lowicz* un *Prokurator Generalny*, apvienotās lietas C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 34. un 35. punkts).

- 25 Protams, valsts tiesas nevar iesniegt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai aizstāvētu savu neatkarību, ja tās tikai abstrakti uzskata, ka tā varētu tikt ietekmēta, bet tikai tad, ja pastāv faktiskas apstākļi, kura dēļ tiesa, kurai ir jāpasludina spriedums, atrodas situācijā, kurā tās neatkarība varētu tikt apšaubīta (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Miasto Lowicz* un *Procurator Generalny*, apvienotās lietas C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234, 46.-48. punkts).
- 26 Šajā lietā saskaņā ar *GPK* 278. panta 3. punktu augstākas instances tiesas ir sniegušas norādījumus iesniedzējtiesai lemt par tiesāšanās izdevumiem izbeigtā tiesvedībā. Lai gan minētā tiesvedība ir izbeigta un lēmums par to ir stājies spēkā, viena no pusēm apgalvo, ka to ir ietekmējis valsts tiesas neatkarības pārkāpums, jo tā ir atteikusies piespriest [pretējai pusei] atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Pieteicējs šajā tiesvedībā apgalvo, ka iesniedzējtiesa jau ir izspriedusi pret viņu vērsto prasību un atzinusi to par nepamatotu, tādējādi izbeidzot strīdu.
- 27 Tajā pašā laikā atbildētāja apstrīdēja tiesāšanās izdevumu jautājumu tiesvedībā divās Bulgārijas tiesību sistēmas vispārējās tiesās, [kuru sastāvā] bija arī norīkoti tiesneši. Šīs tiesas atzina, ka tiesvedība vēl nav pabeigta attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem, pēc kā tās nodeva lietu atpakaļ iesniedzējtiesai, un to viedoklis, ka tiesvedība vēl nav pabeigta, šai tiesai ir saistošs. Tas ir valsts procesuālo tiesību jautājums, bet tas ir saistīts ar tiesnešu neatkarību un iespēju sniegt norādījumus valsts tiesnesim, tādējādi radot LES 19. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanas gadījumu (spriedums, 2021. gada 6. oktobris, *W.Ż.* (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – iecelšana, C-487/19 EU:C:2021:798, 94. punkts).
- 28 Saistībā ar iepriekš minēto ir jāizvērtē, kādā mērā iesniedzējtiesa ir uzskatāma par tādu, kurai ir saistoši augstākas instances tiesu norādījumi (turklāt tas ir paredzēts valsts tiesībās, proti, *GPK* 278. panta 3. punktā), pat ja tiesas sastāvu veidotu tikai norīkoti tiesneši. Tas ir jautājums par tiesas neatkarību (no kuras ir tieši atkarīga šīs tiesvedības virzība), un līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka ir piemērojama LES 19. panta 1. punkta otrā daļa.
- 29 Visbeidzot, pilnības labad iesniedzējtiesa norāda, ka, izskatot jautājumu par tiesāšanās izdevumu prasījuma apmēru, ņemot vērā pieteicēja viedokli, ka atbildētāja ir izmantojusi dārgus advokātu pakalpojumus, tai būtu jāizvērtē arī tas, vai un kādā mērā atbildētājas prasījums būtu apmierināms no summas viedokļa. Šajā ziņā valsts tiesībās ir atzīts, ka pastāv saistošs *Vissh advokatski savet* [Augstākās advokātu padomes] tarifs, par kuru ir Tiesas judikatūra (spriedums, 2017. gada 23. novembris, *CHEZ Elektro Bulgaria* un *FrontEx International*, [apvienotās lietas] C-427/16 un C-428/16, EU:C:2017:890).



### *Prejudiciālie jautājumi*

- 30 Nesen Tiesai bija iespēja lemt par to, vai valsts tiesību sistēmā paredzētā tiesnešu norīkošanas iespēja ir nesaderīga ar standartiem, kas garantē tiesu neatkarību (skat. spriedumu, 2021. gada 16. novembris, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim*, [apvienotās lietas] no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931). Minētā lieta attiecās uz Polijas likumu, saskaņā ar kuru izpildvaras institūcija (tieslietu ministrs), kurš pilda arī ģenerālprokurora funkcijas, var norīkot amatā ieceltus tiesnešus no vienas tiesas uz citu.
- 31 Saskaņā ar sprieduma, 2021. gada 16. novembris, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* ([apvienotās lietas] no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931) 78.-86. punktu, pārbaudot tiesnešu norīkošanas pieļaujamību saistībā ar tiesu neatkarības garantiju, valsts tiesai ir jāvadās pēc tā, vai norīkojumu veic valsts institūcija, neietekmējot tiesas procesu, vai tas notiek ar tiesneša piekrišanu vai bez tās, vai norīkoto tiesnešu atlase un norīkojuma izbeigšana notiek saskaņā ar iepriekš zināmiem kritērijiem un vai tie ir pamatoti, un vai lēmumus par norīkošanu un tās izbeigšanu var apstrīdēt neatkarīgā un objektīvā tiesā.
- 32 Šeit ir jāpievēršas dažām atšķirībām Bulgārijas situācijā salīdzinājumā ar tieslietu ministra veikto tiesnešu norīkošanu Polijā. Pirmkārt, norīkošana Bulgārijā notiek ar tiesu iestāžu lēmumu. Otrkārt, norīkošana uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, notiek tikai ar tiesneša piekrišanu. Treškārt, pat ja trūkst kritēriju norīkojuma uzsākšanai, pastāv kritēriji, pēc kuriem VSS Tiesnešu kolēģija var izbeigt norīkojumu, un šķiet, ka tie ir objektīvi (skat. iepriekš 14. punktu).
- 33 Tādējādi, pirmkārt, ir jāatbild uz jautājumu, vai 2021. gada 16. novembra spriedumā *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* (apvienotās lietas no C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931) noteiktie kritēriji ir piemērojami ne tikai tad, ja norīkošanu veic izpildvaras institūcija, bet arī tad, ja to veic tiesu varas pārvaldes institūcija, kurai ir neatkarīgs statuss attiecībā pret likumdevēju varu un valdību (pirmais prejudiciālais jautājums).
- 34 Otrkārt, ir jānoskaidro, vai tas, ka norīkojuma sākumā nav noteikti nosacījumi tiesnešu atlasei, ko var pārbaudīt tiesā, ir pietiekami, lai apdraudētu tiesnešu neatkarību, tādējādi pārkāpjot LES 19. panta 1. punkta otrās daļas prasības. Ir jāņem vērā, ka saistībā ar norīkojumu veiktajai atlasei ZSV 227. panta 7. punktā ir paredzēti abstrakti nosacījumi, kurus tomēr nevar pārbaudīt tiesā (otrais prejudiciālais jautājums).
- 35 Treškārt, būtu jāatbild, vai šķietami objektīvu, likumā ietvertu nosacījumu noteikšana norīkojuma izbeigšanai (skat. iepriekš 32. punktu) nezaudē jēgu, ņemot vērā to, kā VSS piemēro likumu, kas pat pēc dažu tās locekļu domām nav konsekvents (skat. iepriekš 16. punktu). Vispārīgāk runājot, jautājums ir par to, vai kompetento valsts administratīvo un tiesu iestāžu patvaļīga tiesību aktu piemērošana var izraisīt LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētā neatkarības

standarta pārkāpumu, neraugoties uz to, ka likumā ir noteikti objektīvi norīkošanas nosacījumi (trešais prejudiciālais jautājums).

- 36 Ceturtkārt, ir jāpiebilst, ka sadarbības un pārbaudes mehānisma ziņojumos tika konstatēta sistēmiska problēma saistībā ar tiesnešu norīkošanas kontroli, un 2018. gada 13. novembra ziņojumā (COM(2018) 850 *final*) tika paustas bažas, ka norīkošana, kas netiek kontrolēta, varētu kļūt par alternatīvu karjeras ceļu, kas nav paredzēts likumā un kas varētu radīt “riskus neatkarībai” (par lēmuma, ar ko ievieš sadarbības un pārbaudes mehānismu, saistošo spēku skat. sprieduma, 2021. gada 18. maijs, *Asociația “Forumul Judecătorilor din România”*, [apvienotās lietas] C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 un C-397/19, EU:C:2021:393, rezolutīvās daļas 2. punktu). Tāpēc ir jāņem vērā Bulgārijas un Rumānijas kā valstu, uz kurām attiecas sadarbības un pārbaudes mehānisms, īpašais konteksts un ir jāatbild, vai gadījumā, ja sadarbības un pārbaudes mehānisma ietvaros konstatētie norīkošanas sistēmas trūkumi nav novērsti (vai ir novērsti, bet vēlāk ar likumu atkal ieviesti), ar norīkošanu saistīto garantiju atcelšanu var uzskatīt par LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētās neatkarības prasības pārkāpumu (ceturtais prejudiciālais jautājums).
- 37 Ja atbilde uz iepriekš minētajiem jautājumiem ir tāda, ka ir pārkāpta norīkoto tiesnešu neatkarības prasība, piektkārt, ir jāatbild uz jautājumu, kādas ir konstatētā neatkarības trūkuma sekas (piektais prejudiciālais jautājums).
- 38 Ir jāņem vērā, ka saskaņā ar 2010. gada 5. oktobra spriedumu *Elchinov* (C-173/09, EU:C:2010:581) saskaņā ar valsts tiesībām saistoši augstākas instances tiesas norādījumi zaudē saistošo spēku, ja tie neatbilst Savienības tiesībām. Šajā lietā tiek lūgts norādīt [apstākļus] kādos šis saistošais spēks vairs nepastāvētu, ja norādījumus, kuri gan nav tieši pretrunā Savienības tiesībām, ir sniegusi iestāde, kas, iespējams, neatbilst Savienības tiesību standartiem. Šajā lietā ir arī jāatzīmē, ka [augstākas instances valsts tiesas] norādījumi neattiecas uz lietas izskatīšanu pēc būtības, bet tiem ir procesuāls raksturs (skat. iepriekš 27. punktu).